

O KAJKAVSKOM PJSNIŠTVU STANISLAVA PETROVIĆA

Sintezne naznake uz izbor¹

Božica Pažur, Zagreb

STANISLAV PETROVIĆ (1941.), bard suvremenog kajkavskog pjesništva, književnik i likovni umjetnik, već prvim kajkavskim zbirkama (*Za nohti zemlja*, 1975., *Glas zvon zemlje*, 1982.) – kako to naglašava Joža Skok (*Garestinski hortus verbi*, 2012.) – „priključuje se (neo)modernističkoj struji kajkavskoga pjesništva koju su početkom sedamdesetih godina nagovijestili I. Kalinski, Z. Crnec, Z. Kovač i neki drugi kajkavski pjesnici prekidajući s tradicionalističkom sentimentalnom, romantično-idiličnom i kampanilističkom poetikom“.

Pripadnik vrha kajkavske postmoderne, individualnim i kreativnim odnosom, ali i otklonom, spram tradicije i uloge poezije, kao i novim iskustvom kajkavskoga jezika na svim

Stanislav Petrović

---

¹ Književni portret pjesničkoga barda Stanislava Petrovića – uz pretežito autorski kajkavski izbor – objavljujemo i u povodu njegovih značajnih obljetnica: o navršenoj *životnoj 80-letnici i uoči 50 godina kajkavskog umjetničkog stvaranja*. Urednički je to, autorovom metaforikom rečeno, „prelet svjetla“ nad Petrovićevim opusom trajne estetske vrijednosti u korpusu suvremene hrvatske književnost (*B. P.*).

njegovim razinama (parafrazirano prema J. Skoku, *Garestinski...*) – Petrović je nedosegnuti estetski uzor više pjesničkih generacija (i brojnih oponašatelja). Prvom kajkavskom pjesmom *bregi dragi* javio se 1973. u *Međimurskom kalendaru*, otkad je vrlo uspješan i nagrađivani sudionik brojnih smotri i recitala kajkavskog pjesništva: u Sv. Ivanu Zelini, Zlataru, Samoboru...

Rođen je 8. rujna 1941. godine u Križanču. Osnovnu školu završio je u Križanču (4 razr.) i u Vinici, a u Čakovcu Učiteljsku školu (1962.) i Pedagošku akademiju, studij hrvatskoga jezika i književnosti (1968.). Nakon višegodišnje nastave u osnovnim školama, među ostalim poslovima bavio se andragoško-obrazovnim radom u čakovečkom Građevnom kombinatu „Međimurje“.

Takoreći, pet desetljeća antologijskoga Petrovićeova pjesnikovanja (*poeta bilingua*), s 11 objavljenih zbirki, od kojih je sedam cjelovitih kajkavskih – *Za nohti zemlja* (1975.), *Glas zvun zemlje* (1982.), *Križančice* (1987.), *Ogenj i žmah* (1990.), *Hrbet soncu* (1992.), *Puot brez znakov* (1999.), *Mrtulova krila* (2003), jedna pretežito kajkavska (*Prelet svjetla*, 2020.), jedna kajkavska („zvoni od barbare“) u zajedničkoj *kaj & ča* zbirki s Miroslavom Sinčićem *Zvoni & vitar* (2012.), uz dvije štokavske (*Ispričajji*, 2005. i *Iskrenje u pijesku*, 2018.) - i razdobljem i poetikom, u suglasju je s revitalizacijskim i (post)modernističkim procesima kajkavskoga pjesništva. Odslikavajući svojom komplementarnošću suvremeni tijek hrvatskoga pjesništva štokavske standardizacijske jezične podloge od 70-ih godina 20. stoljeća, kajkavsko se pjesništvo, pogotovo ono Petrovićevo, ravnopravno uključuje u matični korpus sveukupne hrvatske književnosti. Istost poetike i njezina razina neprijeporne su mu u oba jezična izbora.

Stanislav Petrović piše i prozu (autoironijska odrednica – „mozaik-prozaik“); u novije doba plodan je likovni umjetnik (s enigmatiskim potpisom *Stamat*). Pjesme su mu uglazbljivane i ilustrirane (autori likovno-poetskih mapa: Frane Paro, Robert Wrana...). Objavljuje u mnogim listovima, časopisima, zbornicima: *Zeleni bregi Zeline*, *Forum*, *Zvira rieč*, *Reči rieč*, *Gesta*, *Kaj*, *Ako*, *Marulić*, *Međimurje*, *Zrcalo*, *Susret riječi...* Jedan je od osnivača književnoga kruga „Reči rieč“ u Čakovcu, član DHK od 1986. i član *Kajkavskoga spravišča* od 1977. godine.

Zastupljen je u najznačajnijim antologijama i izborima: *Antologija novije kajkavske lirike* – ur. M. Kuzmanović, *Kaj*, 3-5 (1975.); *Antologija hrvatskoga kajkavskoga pjesništva Ogenj reči* – ur. Joža Skok, *Kaj*, 4-6 (1986.); *Skupljena baština* – ur. S. Mijović Kočan (1993.); *Antologija moderne kajkavske lirike 20. stoljeća Rieči sa zviranjka* - ur. J. Skok (1999.); *Hrvatski kajkavski pjesmotvor devedesetih Zercalo horvacko* - ur. I. Kutnjak, (1999.); J. Skok: *Garestinski hortus verbi: Varaždinska književna hrestomatija* (2012.).

***

Na primjeru kajkavske poezije S. Petrovića Joža Skok je (osobito u predgovoru zbirki *Puot brez znakov*, 1999., a onda u varaždinskoj književnoj hrestomatiji *Garestinski hortus verbi*, 2012.), uz *novi pojam zemlje* („širi pjesnički esencijalni“, „pa i egzistencijalistički“), istumačio stvaralačku funkciju zavičajnog idioma „uzdignutog na razinu autonomnog jezičnog standarda“. Ernest Fišer istaknuo je „refleksijsku bit“ i pjesnički „modernitet“; Ivo Kalinski senzibilno je naznačio novi spoznajni prostor u refleksivnim naznakama svevremenosti, „samoće svemira“ i poetike onostranskoga; B. Pažur razine urbanoga u suvremenom kajkavskom pjesništvu, identitetsku narav hrvatske lirike, tematizaciju jezika, ali i arhetipske dodire u očitavanju sudbine suvremenoga svijeta. Razlomljenom strukturom svoga slobodnog stiha, poetikom „malih slova“² izostankom interpunkcija, a ponekad i sintaksnom ‘zagubljenosti’ (cijeli stih jedna riječ, u priložnoj funkciji: *sebliskovitosivostrahovitostrajskose*, „zgrad v noći“) – Petrović ipak čuva dubinsku strukturu rečenice. Dodajmo kako u postmodernista Petrovića, koji je „prigrlio nevezan slobodni stih i konverzacijsku dikciju“ (prema pripomeni Emilije Kovač, u povodu zbirke *Prelet svjetla*) stihovni tijek prirodni je (govorni) tijek ušćuvane gramatičko-sintaksne strukture komunikativne kajkavštine, s polazištem u osobnoj sinteznoj varijanti organskih idioma. Princip je takav i u sintaksnim redukcijama i u metaforičkom sažimanju („na obluku neba pri korenu/ v črlenem vietru/ žuote hoste/ črni križ/ kak črni/ *strah*“ – [bez naslova]). Pjesmovna transpozicija socijalnih/okolnosvjetskih realija (i banalija) – uz gorko-ironijsku i samoironijsku intonaciju - pribjegava dnevno-razgovornim sintagmama (*ljudi/ mi smo čistam v redu//... apetit v redu/ če imamo jiemo je v redu/ stolica v redu//... banke krediti auti roba na popust/ v redu - „v redu“*). Prividni narativ, moć govorne geste materinskoga kajkavskog jezika, od dnevnosti do filozofičnosti, Petrovićev je označiteljski kontinuum već od prvih mu zbirki (*Prestrti stuolnjak vu travi/ tri kupice, cvietje/ Oča z vrčum vina/ i dva sina v naravi/ kre gorice// ... A on/ već zdavja je zemlja/ i jengova ruoka obras/ pripрте plave mu oči/ samo glas/ zvun zemlje još hodi/ i v naše se kupice toči - „Glas zvun zemlje“*).

***

Uzevši u obzir *kontekst* ostvarivanja Petrovićeve i istaknute kajkavske lirike s početka 80-ih i 90-ih godina 20. stoljeća, njen neprevladani modernistički zenit (usprkos kulturološkoj tjeskobi s kraja toga, kao i svakog stoljeća, te preuveličavanju *-izama* vlastitoga doba) – ne samo s osobnoga stajališta, mogli bismo zamijetiti: estetsko-tipološke osobitosti postmodernoga kajkavskoga pjesništva toga

² Odliku malih slova u naslovima većine Petrovićevih zbirki (i pjesama) – u sekundarnim tekstovima – ponekad, kao i u ovom osvrtu, zamjenjujemo bibliografski konvencionalnim pisanjem velikim početnim slovom (op. ur.).

razdoblja, sažete u kajkavskoj lirici Ive Kalinskoga, Stanislava Petrovića, Zlatka Crneca, Ernesta Fišera, Božice Jelušić, Zvonka Kovača još uvijek nisu prevladane, a možda ni dosegnute. Raznoliki umjetnički postupci – prepoznati pod zajedničkim nazivnikom kao: *desentimentalizirani kôd, svjetonazorni sklop raskorijenjenosti i otuđenja, raslojenog identiteta*, sve do *bogate stilizacije i samostilizacije organskih idioma i urbane kajkavštine* – sadržani su već u prvim zbirkama Stanislava Petrovića (*Za nohti zemlja*, 1975., *Glas zvun zemlje*, 1982.) i Ive Kalinskoga (*Pha-kaj*, 1979.), zatim Zlatka Crneca (*Veter zgorec, žmahen griz*, 1976.), Zvonka Kovača (*Korelacije*, 1982.), poetske proze Ernesta Fišera (*Morje zvun sebe*, 1976.) i Božice Jelušić (*Meštri, meštrije*, 1985.) – držeći do danas kontinuitet visoke razine svojih poetika. Spomenute modernističke oznake najavile su, zapravo, pjesničke zbirke iz 1970. godine - kao najbolji dokaz revitalizacije umjetničke kajkavštine (započete s osnutkom časopisa *Kaj*, 1968., i s recitalima suvremenoga kajkavskoga pjesništva u Zelini, Zlataru i Samoboru). Stihozbirke su to Božene Loborec *Čez mene ljudi idu* i Verice Jačmenice *Droptinice*, te godinu kasnije Stjepana Bencea *Sledi i tragi* (1971.).

***

Skoro **pedesetgodišnji kontinuitet** visoke estetske i filozofijske razine kajkavske lirike Stanislava Petrovića reprezentativni je predložak provjere modela moderniteta suvremenoga kajkavskoga pjesništva na više razina: prije svega, **razine urbanosti** koja je njezin osobit vrijednosni znak, te u skladu s njim **dihotomijske sudbine kajkavskoga jezika**: antiruralistički otklon sažet u kontrapunktu poetičkog neomodernizma i jezičnog (idiomatskog) arhaizma kojim se taj neomodernizam ostvaruje. U skladu s naravi matičnoga hrvatskoga pjesništva i Petrovićeva se kajkavska lirika potvrđuje kao **lirika identiteta** – i to dvostruko: svjetonazorno-poetološkoga, te identiteta materinskoga kajkavskoga jezika. Dvostrukost kajkavskih identifikacijskih slojeva (poetičkog i jezičnog) prepoznata je kao stilematska kreativna prednost toga pjesništva.

Među Petrovićeve konstante od 1973. do danas valja ubrojiti i osebujnu mu problematizaciju **ideje stvaranja**, fenomenološku razradu takve tvoračke ideje. Zato *bregi dragi* (autorski uvršteni tek nakon trideset godina u zbirku *Mrtulova krila*, 2003.) unaprijed isključuju motivsko-tematsku jednoznačnost, te sentimentalno-pejsažnu recepciju; u fenomenološkom pristupu (prema kojem i pjesnik na drugom mjestu eksplicira: *so bregi nie lagvi*) – *breg* kao „simbol onoga što je izronilo iz kaosa“ (Rječnik simbola) očitiji je znak stvaranja (svijeta) i stvaranja teksta. U tom pjesničkom Petrovićevom početku (na završetku pjesmotvora) valja uočiti i samoironijsku relativizaciju teksta – tipičan šarmantni pokretački postupak autorove lirike („na kraju veliju da stankač sam blebeče“).

***

Najznačajnije motivske i simbolske kôte, „pjesničke točke“ okupljanja cjelokupnoga Petrovićeva pjesništva – Joža Skok u predgovoru zbirci *puot brez znakov* – sagledava u relacijama i „opsesivnim temama“ *zavičajnih ishodišta, raskrižja i trajne polarizacije svijeta* u otvorenim prostorima „zemlje“ i „neba“ (*zmed sonca i zemlje/ zmed svetla i kmice/ zmed življenja i smrti* – „otut je se“). U takvom odnosu rodno Petrovićevo mjesto Križanče (*otut i z imena križajče* - otut je se“), počevši od biografske mu činjenice, „poprima simbolično ishodište svih životnih i pjesničkih puteva“. I doista, iz tog se izvora mogu istumačiti i osebujna *poetika prostora i urbane naznake* pjesništva Stanislava Petrovića, *animalistična humanost*, ali i *fatum* ljudskoga zla, *osporavateljski status subjekta i jezika*, te *onostranost*.

Kao što smo višeput ustvrdili u vezi s Petrovićevom lirikom (v. izbor iz *literature* na kraju teksta), prostori postmoderne kajkavske poezije otvoreni su, nezaštićeni, zamalo „brisani prostori“ (uspješna naslovna slikovna sintagma za suvremeno kajkavsko pjesništvo poslije 1950. u antologiji Jože Skoka *Ogenj reči*, 1986., glasi: *Drievo na samem*). Lirski subjekt, izlaskom „vu puščinu“, šticećen je samo svijetom svoga kajkavskog djela i razinom norme u koju se odlučio upustiti. Odlazak kajkavskoga pjesnika u tekst odlazak je u normu, u „urbano“ (kao poseban oblik „izgrađenosti“ pjesmovne strukture, a ne njezino socijalno polazište). Odlazak je to iz „supstandarda“ u „standard“, iz dijalekta u jezik, iz zavičajno-regionalnog u svijet sveukupne suvremene hrvatske poezije. Što će reći: stvaralački povratak modernog kajkavskog pjesnika ishodišnim vrijednostima – da bi one bile „ovjerene“ u svijetu njegovoga djela i u svijetu suvremenoga hrvatskoga pjesništva – označen je relacijama odlaska: *življenje je i tak samo jedno biežaje/ (...) će se brneš/ vidiš puot sobom posipani/ a obraz svuoy prekrit starimi novinami* – „puot brez znakov“).

Zato je u Petrovića „glas zvun zemlje“, „najvekša služba nebes“, „v imenu večnih kmic“, „zasiejano nebo“, „vu lalovku vetra zrihtati zuobe/ miešati vu sredini morja kaj se si zideju“ (*Glas zvun zemlje*, 1982.); ili u *Puotu brez znakov*, 1999.: *gda otprem vrata/ tam spoda je človek/ spod svoda neba* („bez naslova“); *spoda svetla kaj črez nebo klije/ mašeju/ mašeju črne ftice dvie* („sakdajna“).

U antologijskim pjesmama Stanislava Petrovića – prva bacleradovska slika branjenog, sretnog prostora topline, posjedovanja – kuća, *hiža* – razgrađena je i otuđena (*kaj išču vu moji hiži/ vu moji sviesti un paris/ maskva wašington* - „gde je torpejska pečina“, 1999.) i njeni dijelovi funkcioniraju u krajnje otvorenom prostoru, u beskrajnosti: *na obluoku neba pri korenu/ oblakov črni/ cieli/ vuoz/ listja su mi pune oči* (***, *Za nohti zemlja*, 1975.). Znakovito, *hiža* u postmodernom kajkavskom pjesništvu ne okuplja, ne grije, ne zaštićuje; ona kao prostor odlaženja, izlaženja, i sama odlazi (npr., u Z. Crneca: *Gdo nam je fkral popievku, mati?! Hižu odnesel na na jeno druge meste – Veter zgorec, žmahen griz*, 1976.).

Sinteznost metafore i provodne ideje rasutosti, raspršenosti/nesigurnosti, te variranje konkretnih imenica (*črni križ*) s apstraktnima (*črni strah*) – dapače, verzalizacija leksema 'prah' i 'strah' – dokaznicom je razlomljenosti označiteljske razine najavljena već u pjesmi bez naslova (***) iz prve autorove zbirke, 1975. Afirmacija je to otvorenog prostora svijeta pjesme (*na obluoku neba pri korenu/ v črlenem vietru*) i uzdignutog kajkavskog jezika; parafrazirano, zapitali bismo - kako funkcionira 'koren jezika' na „obluoku neba“!?

Uz osebujnu poetiku otvorenih prostora, svijet Petrovićeve kajkavske lirike čine ideje sveopće prolaznosti, otuđenja, obeznakovljenja, *fkanljivosti*, ne(ra) spoznatljivosti, svijeta i subjekta (npr., pjesme "mrtulova krila"; „zemlji brjeni“, „pred špiglom“...), ali i vječnosti, pa i nade – univerzuma (*mi/obrazi sprebrani materijal smo/zvjezd i pameti// ... pa oči brjene nebu išču rojsno mesto* - „zemlji brjeni“; *radovedne oči vuprte vu zviezde/ štere nas ne poznaju* - „puot brez znakov“).

Postvarenje antropomorfno (i)du ljudi i ljudi/ kaj izlogi/ saki svoje nudi/ oči oblieku stalaže/ negdi znuter ambalaže [...] zgor na nebu još na miru/ plahe zvi ezde spidu), fatum „strajskosti“, bez iznimke, zahvaća sve poznate relacije – iskazane u priložnostima: i *zvuna*, i *znuter*; *neka/ nika/ negdi/ potlam...* - „idu ljudi“. Dapače, naslovni lajtmotiv „idu ljudi“ (ovdje citiran iz zbirke *Križančice*, 1987.), devetput je, i uz istoimeni triptih, naslovno multipliciran u zbirci *Mrtulova krila* (2003.). Nadalje, na drugom mjestu, i „stvor“ i „stvar“ iz prvotne opozicije pozicijski se izjednačuju, nukajući lirski subjekt na upitnost „počela“ (*i nem nigdar spoznal/gde se stvor i stvar/ rezdvaja gde/ spaja pa/ od stvora tvar od tvari/ stvor nastaja*). Arhetip *povratka u špilju* u antologijskom Petrovićevu pjesništvu ima svoje mjesto (*gde je ta torpejska pečina*).

Valja izdvojiti i još neke osebujne autoreferentne Petrovićeve zahvate u strukturiranju vlastitih pjesničkih knjiga: praksa uvođenja svojevrzne *pretpjesme* („popievka predi sih popievki“, a onda i „croquisa“, npr., u *Puotu brez znakov*; ispravak „falinge“ i uvrštenje prvoobjavljene pjesme „bregi dragi“ iz 1973. između dva predgovora, pred početak prvog ciklusa zbirke *Mrtulova krila*); zatim potreba *dodatne* pjesmovne popudbine po završetku knjige *Puot brez znakov*, nakon kazala: „ove rieči ove pesme“; ili na kraju zbirke *Mrtulova krila* dodatna „grlice so žive“ itd.).

Posebno interpretativno poglavlje zavrijedili bi kulturnoanimalistički aspekti kajkavskoga pjesništva Stanislava Petrovića – u širokom rasponu od sinegdoških animalističnih signala (*a mi jošče smo pečina/ vu šteroj ogenj gori/ i kosmata šaka// zemljom drčemo/ z obrazom v nebo brjeni/ a z deluvajom divjaka* – „zemlji brjeni“) do upečatljivog, samoironijskog, osporavateljskog statusa identiteta i jezika („pesNIK“, iz zbirke *Križančice*, 1987.). Spomenimo samo kako - uokvi-

rujući u prva dva stiha (*sedi pesNIK/i češe svoje buhe*) i u posljednja tri poziciju pjesnika statusom psa (koji „češe svoje buhe“ u „krmežljivo jutro“ – antropomorfizirano i zoomorfno istodobno) – snažnom identifikacijom psa s pjesnikom u jednom jedinom leksemu *pesNIK*, poništava se, ili barem vrijednosno snižava, identitet i jednog i drugog subjekta. S obzirom na pravopisno-grafijsko iskrivljenje (u rastavljanju riječi bez pravopisnoga znaka (*pesNIK spi i spi/ju buhe*), moglo bi se natuknuti kako jednadžba pjesnika možda i nema većih nepoznanica. Ideja novoga humanizma u pjesništvu Stanislava Petrovića iskazuje se i njegovom **animalističnom vizijom svijeta** (*zaka ja ti/ samo rad rieči drukčiji jesmo/ nek so živali*). U vezi s takvom idejom **ukletost nativnoga**, iskustvo već rođenoga kao prokletstvo, originalno je proširenje tematskog obzora suvremenoga kajkavskoga poetskoga korpusa, kajkavski pandan kulturnoj pjesmi Vesne Parun „Mati čovjekova“ (u Petrovića, npr., *da sem mogel /brnul bi se poprečki/ i nej se rodil - „da sem mogel“; zaka jesem/ od se živali človek žuhek ...a mogel sem biti pušel ariana/ meglica mefka/ namesto kosmatoga obraza - „zaka“*).

Paralelizam istog tvorbenog principa svijeta i principa teksta – preobrazbu, udvojenost, mnogolikost (*otkuot naj guosenca zna/ kakva buju krila/ mrtulova*) najekspresivnijim uočavamo u zbirci *Mrtulova krila* (2003.). Bit poezije kao preneseni (preoblikovani) smisao jest i bit života (*na vrata nigdar isti obraz - „fkanljivost“*). Sveopća svrha gradnje, stvaranja – skupljena, dakle, u istom tvoračkom načelu – prednost na kraju daje **rieči**, tekstu kao sigurnijem liku preobrazbe: *morti se samo skrivleš/ od mene zdroblenoga vu lieta/ pa čakaš/ ti moja najmojija rieč* (zbirka *Prelet svetla*, 2020.).

***

Ukratko, Stanislav Petrović otvorio je, i stvorio *novu stranicu* modernoga kajkavskoga pjesništva, i to **resemantizacijom** kajkavske poetičke arhetipije i iskustva kajkavskoga jezika, ali i arhetipskih znakova suvremenog nam svijeta, te filozofije njegove deklarirane **praznine** i **prolaznosti**.

Spomenute inovativne geste naznačio je Petrović već prvom objavljenom pjesmom *bregi dragi* u Međimurskom kalendaru, 1973. Ostvario je to svojevrsnim semantičkim preskokom i prevrednovanjem ključnih pojmova – „bregi“ i „zemlja“ iz egzistencijalno-emoativnoga u šire područje esencijalno ontološkoga i egzistencijalističkoga: bez ikakvih pripremno početničkih radnji i povezivanja s prethodnicima!

Otad, kao i od prve objavljene zbirke (*Za nohti zemlja*, 1975.) Petrovićeva postmodernistička konstanta uzlazna je, nedosegnuto uzorna, te vitalno napeta (i neodoljiva prije narečenim oponašateljima).

LITERATURA: J. Skok: *Garestinski hortus verbi : Varaždinska književna hrestomatija*, Varaždinske Toplice, 2012., str. 390-391; J. Skok: *Sigurni pjesnički znakovi na intimnom i povijesnom bespuću modernog čovjeka*, predgovor zbirci *Puot brez znakov*, Čakovec, 1999.; E. Fišer: *O pjesničkom modernitetu Stanislava Petrovića* u knj. *Dekantacija kajkaviana*, Osijek, 1981, str. 118-128; I. Kalinski: *O kajkavskoj poeziji Stanislava Petrovića : Pogovor zbirci Glas zvun zemlje*, Čakovec, 1982.; B. Pažur: *Razine urbanoga – naznake uz moderno kajkavsko pjesništvo Stanislava Petrovića*, Kaj, XXXI (1998), 3-4, str. 20-24; B. Pažur: *Visoki kajkavski „zgrad“ lirike Stanislava Petrovića*, Kaj, XXXVI (2003), str. 12-14; B. Jelušić: *Grlice su žive, svijet neizgubiv*, predgovor zbirci *Mrtulova krila*, Čakovec, 2003.; B. Pažur: *Petrović, Stanislav : Enciklopedija Hrvatskoga zagorja*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2017.; E. Kovač: *Od lokalnog prema globalnom obzoru (Stanislav Petrović: Prelet svjetla)*, Kolo 1 (2021), Matica hrvatska, Zagreb, 2021.

(BP)